

Jaume Vallcorba: «Estimo els llibres per com m'han acompanyat»

El fundador de Quaderns Crema i Acantilado deia que «els catalans som cada cop més ignorants»

L'editor Jaume Vallcorba va néixer a Tarragona el 21 de novembre del 1949 i va morir a Barcelona el 23 d'agost del 2014, a causa d'un tumor cerebral. El recordem amb 14 declaracions seves sobre els llibres i el món editorial.

L'editor Jaume Vallcorba (Tarragona, 1949 - Barcelona, 2014).

1. M'agrada molt la literatura i tinc un cert nas. L'amor als llibres m'ha acompanyat tota la vida. Però jo no sé si tenia vocació d'editor, soc editor per casualitat. És una feina que m'apassiona, no he tingut mai la sensació de treballar.
2. He après molt dels llibres, certament, però no els estimo pel que n'he après, que és moltíssim, sinó per com m'han acompanyat al llarg dels anys, configurant-me, i vull pensar que afinant-me.
3. Quan vaig fundar Quaderns Crema, el 1979, em vaig posar a treballar sense fer ni previsions ni pressupostos. Pensava que el futur de la literatura en català havia de ser el millor possible, i que la millor manera d'aconseguir un món normal era actuar com si ja fóssim normals.
4. El propòsit de Quaderns Crema (que crec acompanyat) era oferir autors patrimonials en edicions fiables (Carner, March i Trabal són exemples prou significatius; amb J. V. Foix vaig treballar-hi directament, en unes sessions apassionants i apassionades); oferir una plataforma als nous autors (Quim Monzó, Sergi Pàmies, Ferran Torrent, Ramon Solsona, Julià de Jòdar, Mercè Ibarz, Francesc Serés, Gabriel Galmés, Eduard Màrquez, Pere Guixà, Valentí Puig i tants altres van publicar, sovint el seu primer llibre, altres cops el seu primer d'èxit, a Quaderns Crema); donar un espai important a l'assaig (i aquí Martí de Riquer hi té un lloc privilegiat) i, finalment, presentar traduccions fiables i literàries d'autors estrangers tant clàssics com contemporanis.
5. Penso molt en termes de qualitat global. No té el mateix gust un rostit en un plat de plàstic que en un plat de porcellana, ni que sigui de porcellana humil. A la llibreria hi ha molta cridòria i un bon llibre s'ha de poder identificar, no a base de cridar més fort, sinó a base d'una determinada singularització.
6. Per sobreviure com a editor independent has de tenir un ull de perdiu, molt obert, i has de fer el que veritablement vols fer, no el que està de moda en cada moment, ni el que sembla que pot donar rendiment immediat. Un editor independent viu del públic lector que se li ha fet amic, i cal mantenir aquesta amistat amb gent que no coneixes. Això només es pot fer amb un catàleg coherent, que no vol dir unívoc. Aquí el catàleg el decideixo només jo, sense cap constricció externa.
7. He rebut ofertes de compra i les he escoltat, però no m'he deixat convèncer. No és una qüestió econòmica. M'agrada molt fer d'editor. Si em vengués l'editorial, n'hauria de fundar una altra.
8. La desaparició de la lectura escolar va fer molt mal a totes les editorials catalanes. Un bon dia es va decidir que els estudiants no calia que llegissin. Totes les literatures del món depenen de la lectura captiva, no només la nostra. Hi havia autors que rebien uns ingressos considerables gràcies als drets d'autor de les lectures obligatòries, i els van deixar de rebre. Paral·lelament, assistim a un desprestigi de la paraula a favor de la imatge, una cosa sinistra. En una societat

demogràficament petita, això té efectes molt negatius.

9. Hi va haver uns processos de concentració molt acusats en el món de l'edició, i vaig creure que em calia tenir una estructura prou poderosa per poder aguantar si bufava una mica de vent. Em va fer la sensació que Quaderns Crema era allà on havia de ser, que no podia créixer, i que per tant havíem de créixer cap a una altra banda. Així va néixer, el 1999, Acantilado. Hi ha llibres molt minoritaris que no es poden publicar en català, necessiten un mercat ampli que permeti fer-ne almenys 3.000 exemplars.

10. Estic convençut que un llibre és capaç de modificar el lector, de manera que no és la mateixa persona abans que després d'haver-lo llegit. Perquè llegir és dialogar, és "escuchar con los ojos a los muertos y tener conversación con los difuntos", com deia Quevedo seguint un vell i noble lloc comú. Amb pocs llibres es pot tenir a l'abast el pensament humà, i del diàleg amb aquest pensament deriva qualsevol coneixement i qualsevol construcció d'una personalitat, ja sigui individual o social. Per això crec que editar és una feina que comporta certa responsabilitat.

11. Un editor també ha de contribuir al patrimoni col·lectiu. No tot ve justificat per criteris econòmics, ni de broma. D'Eugeni d'Ors se'n venen tres-cents exemplars i jo continuo editant-lo, perquè és patrimoni nostre. Confio que hi hagi altres llibres que venguin molt més i que em permetin continuar editant títols francament minoritaris.

12. Fer visible un llibre no significa només imprimir-lo, convertir-lo en un nombre indeterminat de plects i donar-lo al comerç amb l'esperança, fins i tot perfectament legítima, d'obtenir-ne algun rendiment. El millor dels llibres pot fer-se invisible als seus hipotètics lectors sense la feina fonamental que sobre ell ha d'exercir l'editor.

13. A Gallimard se li va escapar Proust, i diuen que a Carlos Barral se li va escapar García Márquez. Però el que defineix un catàleg no són els llibres que n'han quedat fora, sinó tots els que s'han editat.

14. Els catalans som cada cop més ignorants. Sóc professor universitari i ho pateixo directament. Aquesta és una realitat que es vol amagar, però potser comença a ser l'hora que es digui amb totes les lletres.

Declaracions extretes de l'entrevista feta per Eva Piquer i publicada al diari Avui el 9 de setembre del 2004, amb motiu dels vint-i-cinc anys de Quaderns Crema i els cinc d'Acantilado; i complementades amb el text sobre la història de Quaderns Crema (<http://www.quadernscrema.com/historia>) que va escriure Jaume Vallcorba quan l'editorial celebrava trenta anys, i el discurs de clausura (<http://www.acantilado.es/noticias/discursos-de-clausura-de-jaume-vallcorba-para-el-master-de-edicion-de-la-upf--351.htm>) del màster d'edició de la UPF que es va llegir l'1 de juliol del 2014.